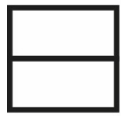




Art & Ecology



Royal Academy
of Fine Arts Antwerp

De onderzoeksgroep Art & Ecology biedt plaats aan een breed cluster van artistiek onderzoek op het snijvlak van ecologie, kunst en activisme. Dit sterk interdisciplinaire terrein, dat zich in een steeds grotere belangstelling mag verheugen, biedt een veelheid aan perspectieven, waaronder sociaal-maatschappelijk en politiek engagement, (eco)feminisme, wetenschappelijke invalshoeken en artistiek activisme. Inzichten vanuit het Posthumanisme en het New Materialism spelen hierbij een belangrijk referentiepunt. Vanuit een betrokkenheid bij kunst en ecologie wenst de onderzoeksgroep een betekenisvolle rol te vervullen in de erkenning van hedendaagse kunst als een vitale, verbindende, onderzoekende en regeneratieve kracht binnen de samenleving en binnen lokale natuurlijke en (cultuur)historische gegevens. Met een voorbeeld stellend beleid wil het helpen betrokkenheid te kweken bij urgente lokale en mondiale vraagstukken en het ontwikkelen van eerlijke en duurzame alternatieven voor een positieve toekomst.

Ecologie (letterlijk, uit het Grieks: 'de studie van het huis') onderzoekt de relaties en vitale samenhangen tussen levende organismen - inclusief de mens - en hun fysieke omgeving. Het begrip werd geïntroduceerd door de Duitse dierkundige en illustrator Ernst Haeckel (1834–1919). In de tweede helft van de twintigste eeuw raakte het begrip 'ecologie' ook verspreid voorbij het wetenschappelijke terrein van de biologie. Aan het begin van de 21^{ste} eeuw werd het verrijkt met inzichten uit het posthumanisme en theorievorming rond het Antropoceen. Deze stromingen, die vormen van antropocentrisme en universalisme bekritisieren, stelden de centrale en superieure plaats van de mens binnen de schepping in vraag. Ook maakte het New Materialism zijn opwachting, dat verstrekkende gevolgen heeft voor onze perceptie van materie ('matter'), creatie en belichaming ('embodiment').

Ecologische kunst

Ecologische kunst vormt een zeer pluriforme kunstdiscipline die al decennia mee gaat, maar die lange tijd betrekkelijk weinig zichtbaar en in de marge van meer dominante kunststromingen bleef. In de historiografie van ecologische kunst wordt deze vaak beschouwd als een aftakking van de Amerikaanse Land Art met pioniers sinds de late jaren zestig van de twintigste eeuw. Aan het begin van het nieuwe millennium lijkt de beweging snel aan een hernieuwd momentum, zichtbaarheid en aan een (jonge) aanhang gewonnen te hebben.

Onder de talloze onderwerpen die aan bod komen binnen eco-kunst bevinden zich onder meer de representatie van 'natuur', duurzaamheid, het Antropoceen, klimaatverandering, het uitsterven van soorten, de eindigheid van fossiele brandstoffen, kolonialisme, afval, het contact tussen soorten, taxonomie en classificatie, voedsel, indicator-soorten, ecologische alternatieven voor hedendaagse intensieve landbouwmethoden (inclusief permacultuur), watermanagement, genetische manipulatie, *land reclamation* en het restaureren van ecosystemen. Veel ecologische kunstenaars delen een holistisch wereldbeeld waarin ecologische samenhangen centraal staan en niet de mens; een interdisciplinaire, onderzoekende houding; kritische, sociaal-maatschappelijke en politieke activistische betrokkenheid; een tendens tot participatie en inclusie; en een interesse in dynamische processen, eerder dan in onveranderlijke objecten.

Geschiedenis

De onderzoeksgroep Art & Ecology komt voort uit Body and Material Reinvented, die in 2015 werd opgericht als een cluster van individuele projecten rond vraagstellingen over lichaam, materiaal, techniek en ambacht. Deze thematisch zeer verscheiden onderzoeksgroep kenmerkte zich door een sterk sociaal-maatschappelijke, soms ook sociaal-politieke verankering. Mede vanwege stormachtige debatten en baanbrekende onderzoeken op het gebied van lichaam en materie, en vanuit de behoefte om ecologie een vaste plaats te geven binnen de Koninklijke Academie, voelde de groep de laatste jaren de noodzaak om het onderzoeksveld specifiek te benoemen. Lichaam en materie blijven ook in de onderzoeksgroep-nieuwe-stijl een voorname rol spelen, maar dan binnen een theoretisch kader waarin Posthumanisme en New Materialism belangrijke referenties vormen.

Speerpunten

Anders dan in de Verenigde Staten, kennen academies in Europa nauwelijks of geen Art & Ecology programma's. Aanvankelijk stelt de onderzoeksgroep Art & Ecology aan de Koninklijke Academie zich dan ook een tweetal doelen. Enerzijds wil het pionierend onderzoek binnen het domein van de groep ondersteunen. Anderzijds hoopt deze een inhoudelijk programma van onderwijs, lezingen en publicaties rond kunst en ecologie te ontwikkelen om de grote veelvormigheid en thematische variëteit van eco-kunst te laten zien, betrekkelijk onbekende kunstenaars te canoniseren, en mede te helpen om de geschiedenis te schrijven van een artistieke discipline die tot nu toe nauwelijks in kaart is gebracht. De groep wenst zich met deze speerpunten te positioneren als een laboratorium voor kritisch, interdisciplinair onderzoek naar duurzame alternatieven voor de toekomst, waarbij artistieke en wetenschappelijke manieren van kennisproductie samengaan met andere onderzoeksgebieden.